

چار نامہی جہانی مافہکانی مروّف

گشت کەسئ چە دایە مۆ مەتاوۆ مافەکان وئیش پیادە کەرۆ وە
یەکسانی پەیی کەسئیش نیەن دەستکاری ئازادی بنەرەتیەکان
کەرۆ.

نەتەوہیە کگرتوہکان پابەندو پالپشت گەشە کەردەیی پارێزگاری
مافەکان مروّفەن پەیی گشت کەسئ، ئی پابەند بیە سەرچاوە
مەگیروۆ چە باوەر نامەیی نەتەوہیە کگرتوہکان کە دووپاتش
مەکەرۆوہ میلیلەتانی جہان باوەر شان ھەنەن وە بنەما و
مافەکانی مروّف و بەھا و کەر امەتشان.

چە چار نامەیی جہانی مافەکانی مروّف نەتەوہیە کگرتوہکان
چە نام دەقەکان روّشن و دیار ئاماژەش کەردەن وا مافە گەلەیی
گشت کەسئ وە یەکسانی و ھامشان کەسانی تر پیادەش
مەکەرۆ.

توو وەیی ئی مافگەلەنی

ئینە مافی وئیتەن

مافه‌کائی ویت بزانه، هاوکار به چه ناسناش و پاریزگاری
کهردهش چهوهر ویت
و چهوهر خه‌لکان برات

متمان‌هش وهنه کریان پشت بهست وه بریاری ۲۱۷ هزار (د
- ۱۰) دیسه‌مبهری ۱۹۴۸ کومه‌لی گشتی

دبیاچه :

ومختی دانشان نیای و کرامت که ریشش کونای چنام
گشت نهدامانی خیزانی مروقیبیتی و مافهکانشان و یهکسانی جیگیربیوی
نانه بنهمای نازادی و دادومری و ناشتیهن چه جهانرا.

ومختی مافهکانی مروّف چه وپرکریا کار یاوا و نانهی
کردهوی درنده روی بدو و نازاری زمیری مروّف دو، مروّفهکان
نامانجشان نانه بی جهانی نهوه بهیهوه کایهوه تا مروّفهکان بتاوا نازاد بوا
چه رای یوشان و باومرشان و رزگارشان بو چه تهرس و دلراوکی.

ومختی و پیویست زانریا که یاسا مافهکان مروّف بیاریزنو نه
وهک دماجا مروّفهکان ناچار بووا بلا و هگژ ستهم و تاکرهویهرا.

ومختی زاناشان گهری گهشه و ه پیوهندی دوستانهی نارای
و ناتهکان با .

ومختی گهلانی نهتهومیهکگرتووهکان دووپاتشان کردهوه
باومرشان همنه و بنهمای مافهکان مروّف و کرامتی تاک که نریانهوه
پهی نیر و ماه و ه یکسانی و بریارشان دا بلا و ه ناستی بالآ پهی ژیانی
مروقیبیتی و نازادیبه و هر فراوانتر.

ومختی و ناته نهدامهکان پهمانشان دا ریز بگیریا چه مافهکان
مروّف و نازادیبه بنهرهتییهکان .

وختی هوشیاری گشتی پهی ئی ماف و نازادییه که گرنگییه گهورهش ههمن و پابهند ئی پهیمانه بیشان .

بویه کومهلهی گشتی بانگهشهی ئی جارنامهی جهانی مافهکان مروّف مهکرو که ناستی هاوبهشهن گهرئ گشت گهلان و میللهتان نا گشت کهس و دهسته و کومهل کهراشه نامانج ، ئی جارنامه چه وهر چهمشان بو پهی ئانهی ئی ماف و نازادییه ریزش بو چه نام پهروهرده و فیرگهکان و ریکاری باشتر بگیریا وه وهر که نیونهتهوهیی و جهانی بو پهی دلنیایی و زیاتر دان و نهنیاره تاکوو چهمشان و نهشهوه بو وه شیویه نیودهولتهی کارا چه ئارای ولاته نهندامهکان و یشانهرا و گهلانی نام فهرمانر موایشان .

مادهی یهک

گشت مروّفهکان وه نازادی چه دایه مهوا، پهکسانهنی چه مینا و مافهکانشان، گشتشان هوشمهندهنی گهرئ وه گیانی برایتی چهنی یهک وریزاو نشتهکهر .

مادهی دوو

۱- گشت مروّفی پهیش ههمن چه گشت ماف و نازادیه نویسریاکان ئی جارنامه سوودمهند بو، وه بی جیا کاری رچهلک و رهنگ و رهگهز و زوان وئابین و رای سیاسی و یان رای تر، یان بنهچهی نیشتیمانی یان

کۆمه‌لایه‌تی یان سامان یان رۆی چه دایه بیه یان باره‌تی تر وه بی جیاکاری چه ئارای نیر و ماه .

۲- سه‌ره‌رای ئانه‌ی پێشکەشکریان هویچ جیاکارییه‌ نه‌کرێو چه سه‌ر بنه‌مای سیاسی و یاسایی یان نیوده‌ولته‌تی په‌ی و لاته‌که یان پانتایی که‌سه‌کان وه کانگای و یشان بزانش نه‌گه‌ر ئی و لاته بو یان ئا پانتاییه سه‌ربه‌خۆ بو یان چه چیر راسپارده‌ی و لاتئ بو یان فه‌رمان ره‌وای و یش تو یان سه‌روه‌ریش که‌فته‌وی وه‌ر گری به‌ندی چه گری به‌نده‌کان .

ماده‌ی سه

گشت که‌سه‌ی مافی ژیان و نازادی و که‌سایه‌تیش پاریزراوش هه‌تته‌ن .

ماده‌ی چوار

نمو هیچ که‌سه‌ی بکریوه کۆیله ، بازرگانی وه کۆیله‌وه بکریو وه گشت شیویه قه‌ده‌غه‌ن .

ماده‌ی په‌نج

نمو هویچ که‌سه‌ی نازار و نه‌شکه‌نجه بدریو یان سزا و مامه‌له‌ی تون و خراوش چه‌نی بکریو و چه که‌رامه‌تیش که‌مو که‌را .

ماده‌ی شش

په‌ی گشت مروّقی هه‌نهن چه کۆلا بی دان وه کهسایه‌تی یاساییش

بنریو .

ماده‌ی ههفت

گشت مروّقه‌کان و مراموهر یاسا یه‌کسانه‌نی په‌یشان هه‌نهن پاریزگاریه یه‌کسان چه‌نه‌شان بکریو وه بی جیاکاری، په‌ی گشتشان مافی پاریزگاری هه‌نهن دژی گشت جیاکاریه پیچه‌وانه‌ی ئی جارنامه بو، یا دژی هاندانی خراو و جیاکاری بو.

ماده‌ی ههشت

گشت کهسی مافی ویشهن په‌نا بهرو وه دادگا نیشتمانه‌یکان په‌ی ئانه‌ی مافی ویش وه دهس بارو چه ئه‌نجام دهسدنیزبیه که کریاو بیه سه‌ر مافه سه‌رکینکان که یاسا په‌یش دهسه‌بهرش که‌رده‌ن .

ماده‌ی نۆ

نمۆ کهس ده‌ستگیر بکریو یان ناواری و لات و دموه‌ده‌ر بکریو

چه خۆرابی .

ماده‌ی ده

گشت مروّقی مافی وئیشن بهکسان بو چینی ههر کهسی تر، چه دادگایه بی لایمن و بیگهر د تهماشای کیشکهکش بکریو وه ناشکرا تا بریوهی کیشکهکش و ئا تومتهی وهر و روئیش مهکریوه ، (ماف و ئهککانش بزانیو وتومتهکش وهر و رووئیشموه بکریو) .

ماده‌ی یانزه

۱- گشت کهسی تاوانبار نمکریو تا تاوانهکش ساغوه نو وه چه دادگا وه ناشکرا، مافی بهرگریش دابین کریاوی پمیش .

۲- کهس تومت ساغوه نمکریو چه سهرش کهرده وپهش نهکهدوی یان رازی نهوی کهرده وپه کهرو ئهگهر یاسا ئانه وه تومت دیاری نهکرو چه ومختی کهرده مکهرا، نمو سزاکش زیاتر بو چا کهرده وپهی ئهجامش دان .

ماده‌ی دوانزه

نمو کهس بکهفو وهر زورداری چه ژیان تایهتتش و خیزان و یانه و یان نامه کیانریاکانش یان هلممتی نام زرنا ناموس بهرده، گشت کهسی ماف پاریزگاری یاساییش ههنن چه ئا زورداری و هلممته نار هوا .

مادهی سیانزه

۱- گشت کەسی ئازادەن چە هام و شو کەردە ی گشت وولاتی و شوئی مەنە ی ویش دیاری کەرۆ چە سنووری نا ولاتە .

۲- گەشت کەسی مافی ویشەن هەر ولاتی وە جگا بارزۆ ئەگەر وولاتی ویشی بو و ئازادیشەن چە ئامووش پەیش .

مادهی چوارده

۱- گشت کەسی مافی دالده وەنە دریا ش هەنەن چە دەس ستم برەمو

۲- کەس سوودمەند نمو چە ئی ماف گەلە ئەگەر دریاوی دادگا وە تو مەتگەلی سیاسی نو یان پێچەوانە ی ئامانجەکانی نەتەویە کگرتوو هکان بو .

مادهی پانزه

۱- گشت کەسی مافی ناسنامەیش هەنەن .

۲- نمو کەس بی بەش بکریو چە ناسنامە ی ویش وە زوردارەکی یان ناچار بکریو ناسنامە ی ویش بگورنو .

ماده‌ی شانزه

- پیاو و ژهن تهمەنشان بی وه ههژده سال ماف هامسەری گرتەشان هەنەن و خیزان دابمزرنا وه بی بەربەستی ئایین و رچەلەک، مافەکانشانیش بەکسانەن چه وهختی هامسەری یان جیاوه بیەشان .

۲- گرتیەندی هامسەری نەموهستریو ئەگەر هەردۆ لا رازی نەوا و نمو وه زۆرداری بکریو .

۳- خیزان بەکەیه سروشتی بنەرەتی کۆمەلگان مافی وئیشن کۆمەلگا و دەولەت بیاریزنۆش .

ماده‌ی ههفده

۱- گشت کەسی مافی مولکداریش هەنەن وه تەنیا یان وه هام بەش .

۲- نمو کەس مولککش وه زۆرداری زەفت بکریو .

ماده‌ی ههژده

مافی گشت کەسیوهن ئازاد بو چه ویرۆکەرده و ناخ و ئاین، و ئی مافەیش گۆرنای باوهر و ئاین مەگێرۆوه وه چەنی ئازادی چه فیرکەرده و جی وه جی کەردهی ریر رهسمی ئایینی وئیش و چه وەر چه م گرتەش وه ئاشکرا بو یان نهینی یان وه تەنیا بو یان وه کۆمەل .

ماده‌ی نۆزده

ماف گشت کەسێ یۆمەن ئازاد بۆ چە بیرو راش، ئازادەن باومر بارۆ وە رای تر کەس نمۆ بەر هەڵستکارش بۆ، هەوأل و باومری تر وەرگیرۆ و ولۆشەو کەرۆ وە بی بەر بەستی سنووری جوگرافی .

ماده‌ی بیست

۱- گشت کەسێ ئازادەن بەشدار بۆ چە کۆمەڵەیه و کۆمەڵی ئاشتی خوازەکانیش.

۲- نمۆ کەس ناچار بکریو بۆ وە ئەندام چە کۆمەڵەکان .

ماده‌ی بیست و یەک

۱- گشت کەسێ مافی بەشدار ی وە رێبەرەدی ولاتش هەنەن وە راستەوخۆ یان وە دەستنیشان کەرەدی نوینەر .

۲- گشت کەسێ مافی وێشەن وەک کەسانی تر پۆست وەرگیرۆ چە جوگەکان ولات .

۳- ئیرادە ی میلیت سەرچاوە ی دەسەلاتی حکومەتەن، ئی ئیرادەیش وە دەنگ وەنە دای بیگەرد و نەینی متمانە وە دەس مارۆ ماوہ ماوہ ، یان ریکاری تر ئازادی دەنگدان دەستەبەر کەرۆ .

ماده‌ی بیست و دو

گشت کسی نهدام کومه‌لگان و ماف دلنایبی کومه‌لایمتیش ههنن چه ریگای هیزی نهتهویی و هاوکاری نیوده‌ولتی که ریککه‌فؤ چهنی ریکاری نیشتمانی ولاتمه‌کان وه گویره‌ی داهاتشان و مافی نابووری و کومه‌لایمتی و پهر و مرده‌ییشان چوینکه کس نمه‌تاوؤ دسوردارشان بو چه و مر پاراستهی کمرامه‌تشان و گه‌شه‌ی نازادی کسایه‌تی و یشان .

ماده‌ی بیست و سه

۱- گشت کسی مافی وه دس هاورده‌ی کارش ههنن و نازاده‌ن چه دهنیشان کمرده‌ش وه مهرج یه‌کسانی ، مافی پاریزگاریشی ههنن چه بی‌کاری .

۲- گشت کسی مافی کریی کارش ههنن یه‌کسان بو وه بی‌جیاوازی .

۳- گشت کسی پهبش ههنن کار کورؤ و کریی رهنجش بدریو ژبانی خیزانش فراهم کورؤ، وه شیومیه گونجاو کمرامت کسه‌که پاریزراو بو و برنیش پاره بو‌هنزیوه سهر کریک‌کش تا چه ومختی نه‌خواراو ومکارش بهیمو، شیوازی تر ومکار بارا پهی باری کومه‌لایمتی .

۴- گشت کسی مافی دامه‌زرنای سه‌ندیکا بیان وه نهدام بیهی سه‌ندیکاش ههنن پهی پاریزگاری کمرده چه کارمکانش .

ماده‌ی بیست و چوار

گشت کسه‌ی مافی حهوانهوه و پشوش هه‌نه‌ن چه ومختی کار کرده وه راده‌ی گونجاو .

ماده‌ی بیست و پنج

۱- گشت کسه‌ی مافی بژیوی گونجاوش هه‌نه‌ن په‌ی پاریزگاری چه له‌ش ساغی و خوش گوزهرانی په‌ی خیزانه‌کەش، خۆراک و به‌رگ شۆن نشته‌جیبیه‌ی و چه‌مداری تهن‌رووستی و خزمت‌گوزاری کۆمه‌لایه‌تی فره پیویست چه ویش مه‌گیرۆ، ماف دابین کهرده‌ی بژیوی ژیان‌ش هه‌نه‌ن چه ومخت بیکاری، نه‌خۆشی، پیری و په‌ک که‌فته‌یی، بیوه‌ژنی، بارودۆخی تر، بیجگه‌ ئینه‌گه‌له، چه ده‌س‌دای کار وه بۆنه‌ی بارودۆخی که چه ده‌سه‌لات کسه‌که نو .

۲- دایه و نایل ماف هاوکاریشان هه‌نه‌ن وه یه‌کسانی، نایله‌کان مافشان چه پاریزگاری کۆمه‌لایه‌تی یه‌کسانه‌ن نه‌گه‌ر وه شه‌ری چه دایه بیویشان یان وه ناشه‌ری .

ماده‌ی بیست و شش

۱- گشت کسه‌ی ماف فی‌ربه‌ش هه‌نه‌ن، گه‌ری فی‌رکرده وه لای که‌مه‌وه چه قۆناغه بنه‌ره‌تییه‌کان وه خۆراییی بۆ، گه‌ری فی‌رکرده چه قۆناغه بنه‌ره‌تییه‌کان وه ناچاری بۆ و گه‌ری فی‌رکرده‌ی هونه‌ری و پېش‌یه‌یی،

ورگرتەى خوڭندكاران چە ئاستى خوڭندنى بالە يەكسان و چە سەر بنەمەى
تواناى زانستى بۆ .

۲- گەرى پەروەردە ئامانچش گەشەى كەسايەتى مرۇف بۆ وە پوختى،
پەرە وە ريزگرتەى مرۇف و ئازادىيە بنەرەتبيەكان و لئيبوردهى
و ھامرايەتى گشت گەلان و كۆمەلگا نەتەو ھىيەكان و ئابىنيەكان با، زياتر
ھامكارى نەتەو يەكگرتو و ھەكان بىدا چە پاريزگارى ئاشتى

۳- باوھى ئايلىكان مافى ديارى كەردەى شىوازى پەروەردەى ئايلىكانشان
ھەنەن .

مادەى بىست و ھەفت

۱- گشت كەسى مافى بەشداريش ھەنەن وە ئازادى چە ژيانى كۆمەلايەتى
و فەرھەنگى و ھونەرى و ھامكار بۆ پەى پەردانى زانستى و سوودمەند
بۆ چە ئەنجامەكانش .

۲- گشت كەسى ماف پاريزگاريش ھەنەن چە خاوندارىتى بەرھەم
رۇشنىبرى و زانستىەكانش و سوودمەند بۆ چە قازانچ بەرھەمەكانش

مادەى بىست و ھەشت

گشت كەسى ماف ژيانى كۆمەلايەتى نئودەولەتئيش ھەنەن وە
گوڭرەى ئا ماف و ئازادىيەى چە ئى جارنامە نويسريان وە تەمامى .

ماده‌ی بیست و نۆ

۱- گشت کەسێ ئەرکش هەنەن وەراموەر کۆمەڵگا کە مەوداش وەنە دریان گەشەیی کەسایەتیش گەشەییەکی نازاد بو .

۲- گشت کەسێ چە پیاوێ کەردەیی نازادی و مافەکانش تەنیا وا بەستەیی برباری یاسایی مۆ، پەیی دُنیا بیەیی دان وەنە نیای ماف و نازادی کەسانی تر و تارنیشان چەنە بگیریو وە هاوردهی نامانجە گشتییە یەکسانەکان چە بەرژوونەندی گشتی ئاکاری کۆمەڵگای دیموکراسی .

۳- نمو چە هویچ بارودۆخی رەفتار بکریو وە بیچەوانەیی ئامانجە سەرکیەکانی نەتەو میەگرتو وەکان .

ماده‌ی سی

ئیی جارنامە هویچ دەقیش چەنە نیەن شیکەردەوہی تر ورگیریو کە وڵاتی یان کۆمەڵە کەسێ یان کەسێ سەرپشک کەرو پەیی تیکدا و فەوتتای ماف و نازادیەکان کە چە ئیی جارنامە نامان .